

Presisering av regelverk for hogst langs vassdrag i skog

per 10. april 2021

Kantsoner langs vassdrag er viktige og trenger beskyttelse. Ved hogst må det settes igjen nok trær til at kantsonens økologiske funksjon ivaretas. Hvis grunneier av ulike grunner ser behov for å fjerne kantsonen, må det innhentes dispensasjon fra Statsforvalteren før hogsten kan gjennomføres. Ved reetablering må det legges til rette for en naturlig kantvegetasjon.

Kantvegetasjonen har stor betydning for økosystemet i og langs vassdraget og kan bidra til å redusere erosjon. Kantvegetasjonens betydning gjenspeiles også i et omfattende regelverk som setter rammer for tiltak i kantvegetasjonen. Regelverkene har imidlertid ulik innretning og forvaltes av ulike etater.

Statsforvalteren ser behov for å komme med noen avklaringer når det gjelder regelverk og hvordan disse skal praktiseres i forbindelse med skogbruk og hogst langs vassdrag.

Lovgrunnlaget finnes i **Vannressurslovens** § 11 om kantsoner som slår fast at det skal opprettholdes et vegetasjonsbelte langs vassdrag med årssikker vannføring. Statsforvalteren kan i særlige tilfeller fritta for dette kravet ved å gi dispensasjon ved vilkår.

Bærekraftforskriften for skogbruk har i § 5 også et krav om at kantsonens økologiske funksjon skal tas vare på ved hogst i kantsoner mot vann og vassdrag.

Norsk PEFC **Skogstandard**, Kravpunkt 24, sier at det skal bevares eller utvikles et vegetasjonsbelte mot vann, elver og bekker med årssikker vannføring.

Det kan også være bestemmelser for kantsoner knyttet til **Plan- og bygningsloven**. Det er kommunene som følger opp disse bestemmelsene og temaet vil ikke bli vurdert videre her.

Viktige momenter:

- Grunneier har etter vannressursloven plikt til å opprettholde tilstrekkelig kantvegetasjon langs vassdrag med årssikker vannføring.
- Kravet om opprettholdelse av kantvegetasjonen er ikke til hinder for at kantvegetasjonen kan høstes/skjøttes ved selektiv hogst. Forutsetningen er at høstingen ikke øker avrenningen til vassdraget eller medfører en endring i livsvilkår for planter og dyr.
- Det er kun Statsforvalteren som kan fritta fra plikten til å opprettholde kantvegetasjon.

Statsforvalterens kommentarer:

Det er viktig å legge merke til at det er tillatt å skjytte en kantsone ved selektiv hogst. Det er den økologiske funksjonen til kantsonen som ikke skal endres. Løvtrær skal som hovedregel stå igjen langs vassdragene, det samme gjelder bartrær med godt rotfeste.

Grantrær har et grunt rotsystem som gjør dem utsatt for vindfall med påfølgende erosjon. Rene granbestand har vanligvis lite undervegetasjon. Dette øker erosjonsfaren og gir mindre biologisk mangfold og tilbakeholdelse av næringsalter. I slike bestand kan det være vanskelig å finne nok egnede trær til å kunne opprettholde en tilstrekkelig kantsone.

Selv om Norsk PEFC skogstandard åpner for å fjerne ensjiktet, ustabil grandominert skog, vil det ikke være tillatt å fjerne denne typen kantsoner uten at Statsforvalteren på forhånd har gitt dispensasjon fra Vannressurslovens § 11. Skogstandarden er her i strid med vannressursloven. Formålet med å fjerne de ustabile granene skal være å gi rom for ny etablering av en sjiktet kantsone bestående av busker og trær som er mer tilpasset å stå langs vassdragene.

Det er grunneiers ansvar å sørge for at det opprettholdes en tilstrekkelig kantsone langs vassdragene, og det er grunneier som eventuelt må søke om dispensasjon fra vannressurslovens § 11 om kantsoner. Skogbruksleder og kommunale landbrukskontor kan hjelpe til i prosessen og ha dialog med Statsforvalteren, men det er grunneieren som er den juridisk ansvarlige og formelle søker.

Når granbestand fjernes, må det legges til rette for raskest mulig naturlig revegetering langs vassdraget. Det skal ikke plantes til med ny gran.

Relevante kilder:

Vannressursloven: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2000-11-24-82/KAPITTEL_2#%C2%A79

Bærekraftforskriften: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-07-593>

PEFC skogstandard: <https://www.pefc.no/var-standard/norsk-pefc-skogstandard>

NVE veileder 2-2019: http://publikasjoner.nve.no/veileder/2019/veileder2019_02.pdf